

N:o 49.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med dels förslag till lag angående ändrad lydelse af § 57 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, dels ock förslag till förordning angående särskild grund för beräkning af rösträtt och utgörande af utskyld eller annan afgift i förhållande till inkomstbevilning på grund af taxering år 1908; gifven Stockholms slott den 8 mars 1907.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o) lag angående ändrad lydelse af 57 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, och

2:o) förordning angående särskild grund för beräkning af rösträtt och utgörande af utskyld eller annan afgift i förhållande till inkomstbevilning på grund af taxering år 1908.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Julius Juhlin.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af § 57 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 57 i förordningen om kommunalstyrelse på landet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Skyldig att till kommunens i 5 § omförmälda gemensamma utgifter lämna bidrag är en hvar, som inom kommunen, ehvad han därstädes bosatt är eller ej, äger eller brukar hemman, hemmansdel eller annan i mantal satt jord eller från hemman under full äganderätt afsöndrad eller till allmän bevillning för sig taxerad fastighet, eller därstädes är taxerad till allmän bevillning för inkomst.

Enahanda skyldighet åligger bolag.

Jordägare eller boställsinnehafvare, som åt landbo eller arrendator upplåtit jord eller boställe, är från erläggande af kommunalutskylder därför befriad, enär dessa utskylder enligt 1 mom. i denna paragraf skola af brukaren erläggas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1908.

Förslag

till

förordning angående särskild grund för beräkning af rösträtt och utgörande af utskyld eller annan afgift i förhållande till inkomstbevillning på grund af taxering år 1908.

Med anledning däraf att bevillning af inkomst på grund af taxering år 1908 kommer att utgöras med allenast en half för hundra af inkomstbeloppet, förordnas härigenom, att, där enligt allmän författning eller af Kungl. Maj:t, myndighet eller menighet meddeladt beslut rösträtt skall beräknas eller utskyld eller annan afgift erläggas i förhållande till bevillning af inkomst, skall, på grund af den år 1908 verkställda taxeringen, utan hinder af eljest gällande föreskrifter, i sådant fall rösträtt beräknas samt utskyld eller afgift erläggas, såsom om inkomstbevillningen vore bestämd att utgå med en för hundra af inkomstbeloppet.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 8 mars 1907.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Departementschefen, statsrådet Juhlin anförde efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

Det förslag till ny förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst, hvarom Kungl. Maj:t den 15 nästlidne februari på föredragning af chefen för finansdepartementet beslutat aflåta proposition till Riksdagen, är i fråga om inkomsttaxeringen grundadt på den principen, att taxeringen hvarje år skall afse den inkomst, som skattskyldig åtnjutit under nästföregående året, i stället för att det enligt nu gällande bevillningsförordning är det löpande årets inkomst som taxeras.

Blir en sådan förändring med afseende på föremålet för inkomsttaxeringen genomförd, är det af nöden, att en ändring jämväl sker af 57 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, hvilket lagrum innehåller bestämmelser om skyldighet att erlægga utskylder till landskommunerna.

Skyldigheten för inkomsttagare att lämna bidrag till kommunens gemensamma utgifter är i regel bunden vid plikten att utgöra bevillning för inkomst, så att bevillningsplikt utan vidare medför kommunal skattskyldighet. Beträffande städerna är detta i vederbörande kommunalförordningar uttryckt sålunda, att medlem af kommunen är en hvar, som därstädes är för inkomst af kapital eller arbete till bevillning uppförd, och att medlem af kommunen i allmänhet är skyldig att till kommunens gemensamma utgifter lämna bidrag i förhållande till den bevillning till staten, som enligt näst förut upprättade, vederbörligen fastställda bevillningstaxeringslängd blifvit honom påförd för inkomst af kapital eller arbete. Den kommunala skattskyldigheten i stad för inkomst sammanhänger således med den senast verkställda bevillningstaxeringen för inkomst, oberoende af hvilket års inkomst som är föremål för taxeringen, och om denna taxering nu omlägges, så att den afser nästföregående årets inkomst i stället för inkomsten under det löpande året, erfordras följaktligen icke någon ändring i hithörande stadganden.

I fråga om landet är förhållandet däremot i viss mån ett annat. Förordningen om kommunalstyrelse på landet upptager visserligen förutsättningen för *medlemskap* i kommunen, såvidt nu är i fråga, på samma sätt som motsvarande förordningar för städerna, men då fråga blir om *skattskyldighet* till kommunen, utgår den icke från medlemskapet i kommunen utan binder denna skyldighet vid delvis andra förutsättningar. Skattskyldig till landskommun förklaras nämligen i förordningens 57 § en hvar, som inom kommunen idkar bergsbruk, fabriksrörelse, handel, handverk eller annan till allmän bevillning taxerad näring, äfvensom en hvar, som har sitt rätta bo och hemvist inom kommunen, och äger sådan inkomst, att bevillning till staten därför skall, såsom för inkomst af kapital eller arbete, erläggas.

Detta stadgande stämmer väl öfverens med det nuvarande taxeringssystemet, enligt hvilket den, som *idkar*, d. v. s. under löpande året idkar, näring inom kommunen, också under löpande året taxeras därstädes för sin inkomst af näringen, likasom den, hvilken *äger*, d. v. s. under löpande året äger, inkomst af sådan beskaffenhet, att densamma bör taxeras till

bevilling i den ort, där den skattskyldige har sitt rätta bo och hemvist (mantalsskrifningsorten), blir under löpande året i mantalsskrifningsorten taxerad för sin inkomst af nämnda slag.

Öfvergår man nu till ett sådant system, att bevillingstaxeringen åsyftar inkomsten under nästföregående året, måste, så länge den kommunala skattskyldigheten skall utgöras i förhållande till bevillingen, äfven skattskyldigheten till landskommun för inkomst ställas i beroende af nästföregående års inkomst och ifrågavarande stadgande i förordningen om kommunalstyrelse på landet alltså erhålla en affattning, som anpassar sig till den taxering, som under löpande året verkställts af nästföregående års inkomst.

I ett taxeringssystem, som föreskrifver taxering af nästföregående års inkomst, måste uppenbarligen i regel äfven taxering ske af inkomst, som nästföregående år åtnjutits af en sedermera afliden person, och rimligtvis böra kommunalutskylder jämväl utgöras för dylik taxerad inkomst. Men vid sådant förhållande kan icke vidare uppehållas den förutsättning för skattskyldighet till landskommun, som nu är uppställd med afseende å sådan inkomst, som skall taxeras i mantalsskrifningsorten, därigenom att förordningen för detta fall fordrar, att vederbörande skall hafva sitt rätta bo och hemvist inom kommunen.

Lösningen af denna fråga vinnes emellertid på ett enkelt sätt sålunda, att skattskyldighet till landskommun för inkomst göres beroende allenast af den faktiska taxeringen. Härigenom erhålles också full likhet med förhållandet i motsvarande afseende i städerna.

Jag har därför låtit upprätta förslag till lag om ändrad lydelse af 57 § i ifrågavarande förordning, i hvilket senare delen af paragrafens första stycke från och med orden »idkar bergsbruk» utbyttis mot »är taxerad till allmän bevilling för inkomst». Då den nya taxeringsmetoden är afsedd att tillämpas från och med år 1908, torde äfven den ändrade lydelsen af nyssnämnda lagrum böra gälla från och med den 1 januari 1908.

Utom den af mig sålunda omnämnda föreskriften, hvilken sammanhänger med själfva den föreslagna nya taxeringsmetoden, erfordras ett särskildt stadgande i syfte att reglera utdebiteringen af kommunala och dylika utskylder samt beräkningen af kommunal rösträtt med hänsyn till

den anordning, som ifrågasatts för *öfvergången* till det nya systemet beträffande beskattningsåret.

I sådant hänseende innehåller det för Riksdagen framlagda förslaget, att bevillning af fast egendom skall på grund af taxering år 1908, under hvilket år, såsom jag redan antydt, öfvergången är afsedd att äga rum, utgå med vanligt belopp eller sex öre för hvarje fulla etthundra kronor af taxeringsvärdet å jordbruksfastighet och fem öre för hvarje fulla etthundra kronor af taxeringsvärdet å annan fastighet och frälseränta, under det att inkomstbevillning, hvilken plägar utgöras med en för hundra af taxerad inkomst, skall på grund af samma års taxering erläggas allenast med hälften af det vanliga beloppet eller således med en half för hundra af inkomstbeloppet. Under därpå följande år är det åsyftadt, att man skulle återgå till den hittills vanliga ordningen, så att på grund af 1909 års taxering inkomstbevillning skulle utgöras med en hel procent.

Med afseende på den utdebitering af kommunalutskylder och den beräkning af rösträtt i kommunala ärenden, som skall grundas på 1908 års taxering, är det därför af nöden att vidtaga en särskild anordning för att förekomma den våldsamma omkastning af de kommunala skatte- och rösträttsförhållandena, som eljest skulle blifva en följd af den ändrade proportionen mellan fastighetsbevillningen och bevillningen af inkomst.

Bevillningen utgör normen för fördelningen mellan de skattskyldiga af de kommunala utskylderna i vidsträckt bemärkelse. Dessa utskylder hafva i regel karaktären att vara en repartitionsskatt, så att den till siffran bestämda summa, som erfordras för fyllande af föreliggande behof, utdebiteras på de till deltagande däri förpliktade. Kommunalskattens nämnda karaktär, sammanställd därmed att fördelningen verkställles i förhållande till påförd bevillning, skulle emellertid enligt gällande bestämmelser, om för fast egendom påfördes hel bevillning men för inkomst endast half bevillning, medföra, att fastighetsägare drabbades relativt dubbelt så hårdt af kommunalutskylderna som inkomsttagarna. En sådan påföljd måste helt naturligt förekommas. Den omständigheten, att inkomstbevillningen till staten uttages endast med hälften af det vanliga beloppet, under det att för fastighet utkräfvdes hel bevillning, bör ingalunda föranleda till att inkomsttagarnas bidrag till de kommunala behofven bestämmas i enahanda proportion i förhållande till fastighetsägarnas. Därför kräfvdes en sådan föreskrift, att kommunalutskylder för inkomst på grund af 1908 års taxering skola utdebiteras så som om inkomstbevillningen utgått med vanligt belopp eller med en procent.

Rösträtt i kommunala ärenden beräknas äfven i regel i förhållande till beloppet af påförd bevillning. Den för år 1908 ifrågasatta förändrade proportionen emellan fastighetsbevillning och inkomstbevillning skulle således också, om ingen åtgärd däremot vidtoges, medföra, att fastighetsägarnas inflytande på besluten i de olika kommunala korporationerna, så vidt på 1908 års taxering berodde, blefve relativt dubbelt så stort som inkomsttagarnas. Till förekommande häraf erfordras en bestämmelse, att rösträtt i här åsyftade fall skall beräknas så som om bevillningen för inkomst blifvit bestämd till en procent af inkomstbeloppet.

Några af de gällande föreskrifter, som häraf beröras, äro af beskaffenhet att höra under chefens för ecklesiastikdepartementet föredragning. Då det emellertid, särskildt med hänsyn därtill att de ifrågasatta bestämmelserna äro afsedda för endast ett år, icke torde vara lämpligt, att flera olika författningar i detta ämne utfärdas, anhåller jag, efter samråd med chefen för nämnda departement, att få framlägga förslag till en gemensam författning, genom hvilken frågan i hela sin vidd blir reglerad.

Jag ber att härefter få i korthet angifva de särskilda stadganden, som företrädesvis skulle påverkas af den föreslagna anordningen.

Enligt *förordningen om kommunalstyrelse på landet* beräknas röstvärde och utgöras kommunalutskylder efter fyrktal, hvilka påföras i förhållande till den bevillning af fast egendom samt af inkomst, som jämlikt senast fastställda taxeringslängd af en hvar medlem i kommunen erlägges. I båda afseendena erfordras således en föreskrift i det syfte, jag angifvit.

Förordningen om kommunalstyrelse i stad bestämmer, att rösträtt å allmän rådstuga eller vid val af stadsfullmäktige skall beräknas samt bidrag till kommunens gemensamma behof i allmänhet uttaxeras i förhållande till beloppet af påförd bevillning af fast egendom eller inkomst. Liknande föreskrift innehåller *förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm* i fråga om rösträtt vid val af stadsfullmäktige och uttaxering af kommunalutskylder därstädes. Det är följaktligen för rikets samtliga städer af nöden att genom en särskild föreskrift upprätthålla hittills gällande relation mellan fastighetsägare och inkomsttagare med afseende på rösträtt och kommunal skattskyldighet på grund af 1908 års taxering.

I *förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd* hänvisas rörande beräkning af rösträtt och fördelning af utskylder till hvad för kommunalstämma å landet och allmän rådstuga i stad är stadgadt. Behovet af en särskild bestämmelse i fråga om rösträtt och skattskyldig-

het på grund af 1908 års taxering får dock själfständig betydelse för det fall, att stads- och landsförsamlingar, som äro i kyrkligt afseende förenade, skola samfäldt besluta i gemensamma angelägenheter. Sammanräkningen af de från de olika församlingarna afgifna rösterna skall i detta fall verkställas efter en särskildt angifven metod, som regleras i förhållande till det församlingarna senast påförda hela antal bevillningskronor. Den här af åsyftade verkan skulle rubbas, därest icke ett särskildt stadgande meddelades, att rösträtt på grund af 1908 års taxering skall beräknas såsom om inkomstbevillningen påförts med vanligt belopp.

Jämväl *förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm* föreskrifver, att rösträttigheten å kyrkostämman och skyldigheten att deltaga i de afgifter, om hvilka kyrkostämman beslutar, skola beräknas i förhållande till beloppet af en hvar skattskyldig senast påförd bevillning.

Rösträtt vid prästval tillkommer enligt *lagen angående tillsättning af prästerliga tjänster* en hvar, som i församling, där sådant val skall anställas, äger rättighet att i kyrkostämman beslut deltaga, och gäller vid valet i afseende på röstberäkning hvad för kyrkostämman är stadgadt, dock med viss angifven jämkning. Genom en reglering af rösträttsförhållandena vid kyrkostämman på grund af 1908 års taxering blir således frågan om rösträtt vid prästval i samma afseende äfven ordnad.

I *förordningen om landsting* är vidare stadgadt, att de afgifter, som af landstinget blifvit till uttaxering beslutade, i allmänhet skola utgå i förhållande till den allmänna bevillning för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges.

Enligt de af Kungl. Maj:t utfärdade *resolutioner angående lönerreglering för rikets prästerskap* är i ett stort antal fall en del af prästerskapets aflöning bestämd att utgå i förhållande till erlagd bevillning. Sålunda skall enligt flera resolutioner för viss inkomst erläggas visst belopp för hvarje åsatt fyrk. I sådant fall skulle den omständigheten, att för inkomst erlägges på grund af 1908 års taxering allenast half bevillning, medföra den påföljden, att vederbörande löntagares aflöning i denna del nedsattes till hälften. Vidare skall enligt en mängd resolutioner såsom ersättning för jura stolæ och andra extra ordinarie afgifter, utgå en angifven summa i persedlar eller penningar, hvilken summa skall fördelas efter fyrktal eller efter röstgrund vid kyrkostämman eller på alla, som betala bevillning för fastighet eller för inkomst, efter senast erlagda

bevillningsbelopp. I de församlingar, där en sådan bestämmelse är gällande, skulle den föreslagna proportionen emellan fastighetsbevillning och inkomstbevillning på grund af taxeringen år 1908 föranleda till, att för fast egendom finge utgöras relativt dubbelt så stor utskyld som för inkomst. Äfven på annat sätt kan prästlönaavgift vara satt i förhållande till erlagd bevillning. Här kräfvades sålunda en föreskrift, hvarigenom prästlön på grund af 1908 års taxering kommer att utdebiteras så som om inkomstbevillningen utgått med en hel procent af inkomsten.

Slutligen är äfven i *stadgan angående skjutsväsendet* föreskrifvet, att bidrag till skjutsentreprenaderna skola utgöras i förhållande till den allmänna bevillning för fast egendom eller för inkomst, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges. Som emellertid chefen för jordbruksdepartementet, enligt hvad jag inhämtat, ämnar utverka nådig proposition till Riksdagen med förslag till ett sådant stadgande, att någon utdebitering af dylika bidrag på grund af 1908 års taxering icke alls skall äga rum, kommer vid bifall härtill denna författning icke att påverkas af den ifrågasatta förändrade proportionen mellan fastighetsbevillning och bevillning för inkomst på grund af berörda taxering. Kommer ett dylikt stadgande däremot icke till stånd, inträder äfven på detta område behovet af en föreskrift i det reglerande syfte, jag förut angifvit.

För ordnande af samtliga de af mig nu berörda och därmed likartade förhållanden synes mig lämpligen böra föreskrifvas, att, där enligt allmän författning eller af Kungl. Maj:t, myndighet eller menighet meddeladt beslut rösträtt skall beräknas eller utskyld eller annan afgift erläggas i förhållande till bevillning af inkomst, skall på grund af den år 1908 verkställda taxeringen, utan hinder af eljest gällande föreskrifter, i sådant fall rösträtt beräknas samt utskyld eller afgift erläggas, såsom om inkomstbevillningen vore bestämd att utgå med en för hundra af inkomstbeloppet.

Föredragande departementschefen uppläste härefter i civildepartementet upprättade förslag *dels* till lag angående ändrad lydelse af § 57 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, *dels ock* till förordning angående särskild grund för beräkning af rösträtt och utgörande af utskyld eller annan afgift på grund af inkomsttaxering år 1908, samt hemställde, att dessa förslag måtte genom nådig proposition för Riksdagen framläggas.

Denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-

Regenten bifalla; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af det innehåll, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. K. Almqvist.
